

ЛТ

ДРУГІ ІНГАРДЕНІВСЬКІ ЧИТАННЯ

На перші "Інґарденівські читання" 2008 року значна частина учасників з України через різні об'єктивні й суб'єктивні причини (насамперед надмірну прискіпливість польських консульських служб) доїхати не змогла. Ті, кому все-таки пощастило прибути до Любліна, мали унікальну нагоду зазнати з польською теоретико-літературною школою, особливостями інтерпретації твору, історико-літературного процесу польським літературознавством, з новими іменами і явищами в польському мистецтві й науці про літературу.

Другі "Інґарденівські читання (Studia Ingardeniana). Інтерпретація літературного твору", організовані знову Польською академією наук (ПАН; відділення в Любліні) та закладом української філології Університету Марії Кюрі-Скłodовської, відбулися в Любліні 9-10 листопада 2010 року. Цього разу українських науковців прибуло чимало, не менше, ніж польських дослідників. Наслідком став жвавий двобічний (насправді багатобічний, бо були й окремі представники з Білорусі та Німеччини) науково-культурний діалог.

Зрозуміло, що переважна частина доповідей була загальнотеоретичного характеру, зокрема стосувалась окремих аспектів теорії літературного твору, його інтерпретації та рецепції в Інґарденівській концепції, до чого, власне, спонукала сама назва читань. Так, загальне зацікавлення під час пленарного засідання викликали відчити "Стереометрія тексту: пізнання літературного твору в концепціях Івана Франка та Романа Інґардена" *Б. Тихолоза* (Львів), "Літературна критика в контексті теорії літератури Романа Інґардена" *Г. Корбич* (Познань), "Історична поетика й інґарденівська модель будови літературного витвору: пошук спільних дослідницьких граней" *І. Набитовича* (Люблін), "Феноменологічна концепція Романа Інґардена в контексті теорії літературної комунікації" *М. Грняк* (Львів). Варто зазначити, що цього разу львівська делегація була особливо потужною – і кількісно (цьому, мабуть, сприяла близька відстань до Любліна), і за якісним рівнем доповідей. Черговим підтвердженням цього стали виступи на секційних засіданнях львів'ян *М. Барабаш* "Модель художнього циклу з погляду теорії двовимірності структури літературного твору в Романа Інґардена", *І. Старовойт* "Місце недоокреслення. Інґарден – Антонич", *Д. Ільницького* "У проєкції двох дзеркал: Інґарден і Антонич у феноменологічному дискурсі". До загальнотеоретичних "прочитань" Інґардена варто додати також доповіді на секційних засіданнях "Ап'юріорний аналіз літературного твору у сприйнятті Романа Інґардена" *Ф. Матерковського* (Жешів) та "Про реальний вимір інґарденівської поетики" *Л. Врубеля* (Варшава).

Під час читань учасники познайомилися також із аналізом конкретних мистецьких утворів крізь призму інґарденівської теорії. Це стосується насамперед доповідей *В. Івашківа* (Львів) "Чорна рада" П. Куліша у світлі концепції Р. Інґардена" та *І. Белз-Качмарек* (Жешів) "Барвіста підкладка – теорія Романа Інґардена в рецепції "Мага" Джона Фаулза і "Скелі таємниці" режисера Мартіна Скорсезе". Проте видається, що мав рацію С. Кавальов (Люблін), один із модераторів пленарного засідання, коли зауважив, що назва читань спонукає, але не зобов'язує все і вся прив'язувати до постаті й теоретичних положень Р. Інґардена, особливо якщо врахувати складність у застосуванні цілісної теорії польського класика теорії літератури на практиці, тобто для аналізу й інтерпретації конкретного твору. Більше того, пояснював С. Кавальов, бажано робити коло проблем, історико-літературних і насамперед теоретико-літературних, якомога ширшим, без постійного оглядання на те, чи мають вони безпосередній зв'язок із Романом Інґарденом.

Таких "позайнґарденівських" доповідей у ході читань прозвучало чимало, вони охоплювали найрізноманітніші аспекти теорії й історії літератури, їх стану в минулому й зараз. Актуальні теоретичні проблеми було порушено у виступах як на пленарному засіданні ("Феномен перехідності й західноєвропейський художній досвід ХХ століття" *О. Бандровської* (Львів), "Granice literackosci/ Межі літератури" *Я. Поліщука* (Краків), "Рількевська перспектива поетики художньої модальності" *Л. Кравченко* (Дрогобич), "Морфологія роману, його жанрові різновиди. Проблема класифікації" *М. Васьківа* (Кам'янець-Подільський)), так і на засіданнях секційних ("Теорія національної ідентичності як модель поетологічного аналізу літературного твору" *М. Іванишин* (Дрогобич), "Поетика історичного роману в трактаті Цубоуті Сьойо "Сутність прози" *Ю. Осадчої* (Київ), "Версифікаційні параметри оригіналу й перекладу (до проблематики порівняльної метрики)" *О. Лучук* (Перемишль) та ін.).

Тематично-проблемний спектр умовно історико-літературних доповідей теж був надзвичайно широким. Але й тут серед усього різноманіття об'єктів дослідження витворилися два потужні

концентри (як інґарденівська концепція в умовно теоретико-літературних відчитих). Насамперед другі “Інґарденівські читання” стали місцем наукового розкошування для дослідників давньої літератури, які за бажання могли об’єднатися в окрему потужні секцію. Варто викоремити доповіді Ю. Пелешенка (Київ) “Поетика повісті “Страсті Христові” як пам’ятки української та білоруської літератури”, С. Кавальова (Люблін) “Десятирічна повість...” (1585) Андрія Римші: жанрові властивості й фенотип твору”, Н. Левченко (Харків) “Феноменологічна екзегеза імені Бога в українських барокових текстах”, Г. Павленко (Київ) “Давньоукраїнська “Повість про Акира Премудрого” як претекст”, Є. Джиджори (Одеса) “Поетика киево-руської гімнографії (Служби св. Борису і Глібу, св. Володимиру і св. княгині Ользі)” та ін. Частково до них можна було би долучити виступ Н. Пелешенко (Київ), у якому йшлося про рецепцію та інтерпретацію “Концептів Григорія Сковороди та образу “людини Бароко” в українській літературі ХХ ст.”.

Другий концентр – франкознавчі студії. Крім уже зазначеної доповіді Б. Тихолоза, варто згадати також відчити (зрозуміло, львів’ян) В. Корнійчука “Гармонія “золотої перетину” в ліриці Івана Франка” та В. Микитюка “Поетика твору І. Франка “Наша публіка”: проблема жанру”.

А ще були доповіді з історії української, польської, німецької, французької літератур, компаративістські дослідження, і кожен доповідач робив для учасників читань наукові відкриття, демонстрував своєрідне “очуднення” в підході до “звичних” уже літературних творів чи авторів, у виборі методів, прийомів і шляхів аналізу. Показовою в цьому сенсі була доповідь “Телесілла, Аполлон, “Філесіяда”: реконструкція одного давньогрецького тексту гімнографічного жанру (V ст. до Р.Х.)” Т. Лучука (Львів). Спочатку світ давньогрецької літератури був дуже далеким для учасників секційного засідання, особливо якщо врахувати те, що йшлося про зовсім не відомі для загалу тексти й авторів. Однак поступово всіх захопили текстознавчі пошуки-реконструкція, віртуозне використання й поєднання різноманітних прийомів відновлення, здавалося, назавжди втраченого фрагмента тексту. Коли Т. Лучук завершував свій виклад, рясно ілюструючи його крейдою на дошці, виникло враження, що всі присутні осягли сутність проблеми, складність текстологічних пошуків і навіть щось почали розуміти в давньогрецькій мові.

На другий день читань була традиційна поїздка до туристично-відпочинкового Казімежа Дольного за 40 км від Любліна, яке поєднало в собі ренесансну архітектуру з колоритом єврейського містечка, королівський замок і французький монастир на пагорбах із розлогою долиною та плавною течією Вісли. Проте ця поїздка була не тільки знайомством з оригінальним куточком польської землі, а й нагодою неформального діалогу, обміну думками.

Микола Васьків

м. Кам’янець-Подільський

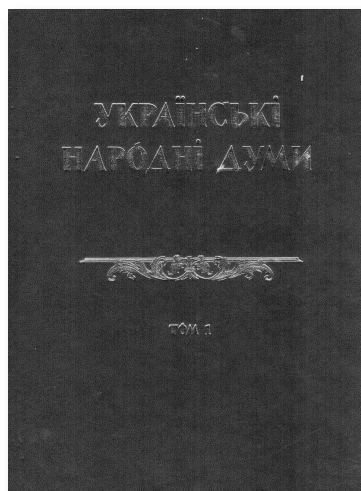
Отримано 14 лютого 2010 р.

УНІКАЛЬНЕ ВИДАННЯ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ ДУМ

В Інституті мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України (далі – ІМФЕ) уперше в історії української науки й культури підготовлено фундаментальне академічне видання “Українські народні думи” в п’яти томах (серія “Українська народна творчість”). Представлено твори національного думового епосу (тексти та мелодії) від найдавніших записів до найновіших фіксацій; враховано специфіку історико-культурного розвитку цього жанру, еволюцію епічної та виконавської традицій, особливості збирацької роботи, едиційну практику ХІХ – початку ХХІ ст. Видання, підготовлене колективом відділу фольклористики (науковий керівник теми – завідувач відділу фольклористики, доктор філологічних наук, член Національної спілки письменників України Микола Дмитренко), уміщує найповнішу в історії публікацій дум кількість сюжетів (п’ятдесят) із залученням усіх зафіксованих варіантів, відомих упорядникам. Томи укладено на основі архівних матеріалів та першодруків. За обсягом видання майже втричі перевершує публікацію дум у двох томах в упорядкуванні Катерини Грушевської (Т. 1. – 1927; Т. 2. – 1931).

Матеріали п’ятитомного зводу дум систематизовано за сюжетно-тематичним і хронологічним принципами, що властиві

Перший том видання
“Українські народні думи”